

NORGES HØYESTERETT

Den 1. mars 2018 avsa Høyesterett dom i

HR-2018-403-A, (sak nr. 2017/1252), sivil sak, anke over dom,

A (advokat Tom Eivind Haug – til prøve)

mot

Gjensidige Forsikring ASA (advokat Merete Anita Utgård – til prøve)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Bull**: Saken gjelder krav om erstatning etter en rideulykke. Spørsmålet er om det foreligger aksept av risiko fra rytterens side slik at eieren av hesten ikke er erstatningsansvarlig.
- (2) A leide søndag 20. september 2009 den 19 år gamle vallaken Faxe ved Hvinden Hestesenter på Gran i Hadeland for å ri en søndagstur sammen med sin 9 år gamle datter og hennes 11 år gamle venninne. De to venninnene hadde begge disponible hester ved senteret. A, som var en nokså erfaren rytter, hadde opprinnelig bedt om å få leie en annen hest den dagen ulykken skjedde, men den hesten var skadet. Valget falt da på Faxe, som hun hadde ridd ved et par anledninger tidligere, og som hun visste ble brukt i hestesenterets rideskolevirksomhet.
- (3) De red på en opparbeidet kjøre- og ridevei da A, som red i midten, fikk Faxe opp i galopp. Hun snudde seg for å se om datteren, som lå bak, også hadde fått hesten over i galopp. Da bukket Faxe, og A ble kastet av hesten. Hun pådro seg brudd i nakke-, bryst- og ryggvirvler og er i en spesialisterklæring vurdert til å være 21 prosent medisinsk invalid. A er i dag 50 prosent ufør og arbeider 50 prosent som fostermor.
- (4) Med "bukking" menes normalt at bakparten på hesten er høyere enn manken. Det finnes en rekke varianter, blant annet avhengig av hvordan hesten samtidig vrir seg.
- (5) A slo seg først til ro med at hun hadde vært utsatt for et hendelig uhell. Da hun fikk høre fra en venninne at Faxe hadde rykte på seg for å bukke, og at hestesenteret hadde vært kjent med dette da hun fikk leie hesten, tok A likevel opp spørsmålet om erstatning.

- (6) Hvinden Hestesenter var ansvarsforsikret i Gjensidige Forsikring ASA (Gjensidige). Da A i mars 2013 fremsatte krav om erstatning i medhold av skadeserstatningsloven § 1-5 nr. 1 om objektivt erstatningsansvar for eier og innehaver for skade voldt av dyr, ble kravet ikke akseptert av Gjensidige. Forsikringssselskapet mente at A hadde akseptert risikoen, og at det derfor ikke forelå ansvarsgrunnlag.
- (7) Gjensidiges avslag ble bragt inn for Finansklagenemnda, som i sak FinKN-2015-181 avga uttalelse 11. mai 2015. Med seks mot én stemme kom nemnda til at det ikke forelå aksept av risiko, og at Gjensidige var ansvarlig. Flertallet kom under tvil til at ordinær rideskolevirksomhet ikke representerte en slik særlig risiko at det var plass til en aksept av risiko-tankegang. Flertallet fremholdt at selv om man også ved rideskoler må regne med å falle av hesten, er det lite naturlig å si at man aksepterer risikoen for en alvorlig personskade i en slik situasjon.
- (8) A tok etter dette ut stevning mot Gjensidige. Saksanlegget var avgrenset til å gjelde ansvarsgrunnlaget. De øvrige vilkår for erstatning er ikke en del av saken. Gjøvik tingrett avsa 29. juni 2016 dom med slik domsslutning:
- "1. Gjensidige Forsikring ASA er erstatningsansvarlig for de personskader A ble påført i ulykken 20. september 2009.**
- 2. Gjensidige Forsikring ASA dømmes til å betale As saksomkostninger med 265 962 – tohundreogsekstifemtusenihundreogsekstito – kroner innen 14 – fjorten – dager fra forkynnelse av dommen."**
- (9) Tingretten la til grunn at den som driver med ridning, må anses å ha akseptert den risiko som ordinært følger med hestestell og ridning. Den mente imidlertid at Faxes hang til bukking på en litt spesiell måte måtte fremstå for A som ekstraordinær og upåregnelig når hun ikke var blitt informert på forhånd. Hun kunne derfor ikke anses å ha akseptert risikoen.
- (10) Gjensidige anket til Eidsivating lagmannsrett, som 24. april 2017 avsa dom med slik domsslutning:
- "1. Gjensidige Forsikring ASA frifinnes.**
- 2. Gjensidige Forsikring ASA dømmes til innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse å erstatte As saksomkostnader for lagmannsretten med 191.376 – etthundreogtrentifemhundreogseks – kroner."**
- (11) Lagmannsretten kom til at Faxe ikke representerte en større risiko enn en normal hest. Ved å sette seg på hesten og overta ansvaret for den på en ridetur uten tilsyn fra hestesenteret, lå det implisitt en aksept av den normale risikoen for å bli kastet av hesten, mente lagmannsretten. Gjensidige hadde akseptert å dekke As saksomkostnader for lagmannsretten.
- (12) A har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder lagmannsrettens rettsanvendelse og bevisbedømmelse. For Høyesterett er det fremsatt en ny anførsel, nemlig at skadeserstatningsloven § 1-5 nr. 1 om objektivt ansvar for dyr overhodet ikke åpner for å nekte erstatning basert på aksept av risiko. Begge parter har innhentet skriftlige erklæringer fra sakkyndige vitner. For øvrig står saken i det vesentlige i samme stilling for Høyesterett som den gjorde for lagmannsretten.

- (13) Den ankende part – A – har i korte trekk gjort gjeldende:
- (14) Skadeserstatningsloven § 1-5 nr. 1 om objektivt ansvar for dyr gir ikke anledning til å nekte en skadelidt erstatning fordi vedkommende "har akseptert risikoen". Ordlyden åpner ikke for det, i motsetning til bestemmelsen som gjaldt tidligere, nemlig Kong Christian Den Femtis Norske Lov (NL) 6-10-2. Den bestemmelsen gjorde unntak for skader som den skadelidte "selv forårsagede", og dette ble forstått slik at det også omfattet skadelidtes aksept av risiko. Forarbeidene til § 1-5 underbygger en slik konklusjon. De gir uttrykk for at man med den nye bestemmelsen ønsket opprydding og forenkling, og forholdet til aksept av risiko nevnes overhodet ikke. De hensyn som bærer en regel om objektivt ansvar – prevensjon, pulverisering av ansvar gjennom forsikring, hvem som har hovedinteressen i bruk av dyret og står nærmest til å minimalisere risikoen – taler mot å forstå § 1-5 slik at det åpnes for aksept av risiko.
- (15) Forarbeidene til skadeserstatningsloven § 5-1 om nedsettelse av erstatningsansvar ved medvirkning taler også mot å forstå § 1-5, som ble vedtatt samtidig, på denne måten. Formuleringer om aksept av risiko ble tatt ut av bestemmelsen i løpet av vedtakelsesprosessen.
- (16) Rettspraksis om aksept av risiko som grunnlag for å la erstatningsansvar etter NL 6-10-2 bortfalle, er ikke klar. Det har snarere vært tale om medvirkning gjennom egen uaktsomhet.
- (17) Medvirkningsregelen og muligheten for uttrykkelig samtykke til å utsette seg for risiko gir en rimelig løsning på de tilfellene der det objektive ansvaret for dyr bør falle bort på grunn av forhold på skadelidtes side.
- (18) Dersom Høyesterett likevel kommer til at § 1-5 åpner for aksept av risiko som bortfallsgrunn, gjøres det gjeldende at det uansett ikke er grunnlag for å la erstatningsansvaret falle bort i denne saken. Lagmannsretten strekker det påregnelige for langt og lar for mye være omfattet av "aksepten". A leide en ordinær rideskolehest. Hester med tendens til buking må forventes å bli fjernet fra rideskolevirksomhet. Selv om også rideskolehester kan bukke, er det ikke påregnelig, særlig ikke med slike skadefølger. Relevant "ordinær" adferd er i denne saken ikke ordinær adferd hos hester mer generelt – til rideskolehester er forventningene helt andre enn til privateide hester og hester som brukes til hestesport. Statistikk om buking som ikke skiller mellom hestene på denne måten, er derfor lite verdt.
- (19) Lagmannsretten har dessuten tatt feil når den har kommet til at Faxe ikke hadde en unormal tendens til buking. Den som red Faxe, utsatte seg for en forhøyet fare for buking. Dette var A ikke blitt gjort oppmerksom på fordi ridesenteret feilaktig trodde at hun kjente til dette. Det må føre til at risikoen ligger utenfor det A kan anses å ha akseptert, selv om man skulle mene at leie av en rideskolehest i utgangspunktet innebærer aksept av en – svært liten – "normalrisiko" for at også rideskolehester kan bukke.
- (20) A har nedlagt slik påstand:

"1. Gjensidige Forsikring ASA er erstatningsansvarlig for de personskader A ble påført i ulykken 20. september 2009.

2. **Gjensidige Forsikring ASA dømmes til å betale As sakskostnader."**

- (21) Ankemotparten – *Gjensidige Forsikring ASA* – har i det vesentlige anført:
- (22) Også etter skadeserstatningsloven § 1-5 nr. 1 kan ansvar falle bort på grunnlag av at skadelidte har akseptert risikoen. Dette var slått fast i rettspraksis om NL 6-10-2. Forarbeidene kan ikke forstås slik at det var meningen at denne bortfallsgrunnen, som bygger på grunnleggende erstatningsrettslig tankegang, skulle falle bort fordi den gamle regelen i NL 6-10-2 om bortfall på grunn av medvirkning ble erstattet av en mer moderne og generell regel i skadeserstatningsloven § 5-1. De legislative hensyn for å godta aksept av risiko som grunnlag for ansvarsbortfall ved anvendelsen av § 1-5, står vel så sterkt i dag som tidligere. Objektivt ansvar for dyr er historisk begrunnet i de farer i dagliglivet som den omfattende bruken av dyr i næringsvirksomhet utsatte tilfeldige tredjepersoner for i tidligere tider. Dette hensynet gjelder ikke for den som frivillig innlater seg med dyr som en fritidsaktivitet.
- (23) At formuleringer om aksept av risiko ble tatt ut av medvirkningsregelen i § 5-1, viser ikke at det var meningen å avskaffe aksept av risiko som bortfallsgrunn.
- (24) Det er ikke bare hestesentre som kan forsikre seg. Ryttere kan tegne ulykkesforsikring. Forsikringsadgangen er dermed ikke et argument mot å la prinsippet om aksept av risiko gjelde også for ansvar etter skadeserstatningsloven § 1-5.
- (25) I denne saken må aksept av risiko føre til at det ikke foreligger ansvar for Hvinden Hestesenter for de skadene A ble påført da hun ble kastet av Faxe fordi han bukket. Selv den mest veltrente rideskolehest kan gjøre uventede ting, som å bukke. Bukking skyldes instinkter som ikke kan "trenes vekk". Dette er kunnskap alle som har drevet noe med hest, har. A var en nokså erfaren rytter. Risikoen for bukking var altså både påregnelig og synbar for henne.
- (26) Alle som driver med ridning som hobby, må regne med å falle av hesten noen ganger. Som regel går det bra, men alvorlige skader kan aldri utelukkes – også det er innenfor det påregnelige. A aksepterte dermed risikoen også for den alvorlige skaden hun fikk. Det gjelder selv om hun ikke hadde fått særskilt informasjon om Faxes tendens til bukking. Risikoen for alvorlig skade økte for øvrig, og det måtte hun forstå, ved at hun valgte å ri ute i terrenget, og ved at hun lot Faxe galoppere.
- (27) Faxe hadde for øvrig ingen særlig tendens til bukking – lagmannsrettens bevisbedømmelse er riktig. Han hadde bukket fem ganger i løpet av to til tre år, og det må regnes som normalt for en rideskolehest som ham. Faxe var ingen "problemhest". Det var ikke uforsvarlig å la A ri på Faxe etter at hun hadde avvist et par andre forslag til hester for rideturen. Hun var ikke en nybegynner på hesteryggen. Det var slik sett intet særskilt å informere henne om.
- (28) Gjensidige Forsikring ASA har nedlagt slik påstand:
- "Anken forkastast."**
- (29) *Mitt syn på saken*

- (30) A ble skadet etter å ha blitt kastet av en hest hun hadde leid av Hvinden Hestesenter. Når det foreligger en leieavtale, kan det, slik lagmannsretten påpeker, diskuteres om saken like gjerne kan ses som et spørsmål om ansvar i kontraktsforhold. Den har imidlertid vært prosedert som en sak om ansvar basert på skadeserstatningsloven § 1-5 nr. 1, og jeg legger dette til grunn.
- (31) Skadeserstatningsloven § 1-5 nr. 1 lyder slik:
- "1. Eier og innehaver av dyr plikter uansett skyld fra sin side å erstatte skade som dyret volder på person eller på klær eller andre vanlige bruksting mens noen har dem på seg."**
- (32) Det er ikke anført at skaden som A fikk da hun ble kastet av hesteryggen, kan tilskrives uaktsomhet fra hestesenterets side. Spørsmålet blir dermed om det objektive ansvaret som § 1-5 nr. 1 oppstiller, kommer til anvendelse på Hvinden Hestesenter som eier av hesten Faxe, og videre på senterets ansvarsforsikrer, Gjensidige.
- (33) Det er heller ikke anført at Faxes bukking skyldtes noen form for uaktsomhet fra As side. Saken gjelder dermed ikke eventuell nedsettelse av erstatningsansvar etter regelen om skadelidtes medvirkning i skadeserstatningsloven § 5-1. Spørsmålet i saken er om § 1-5 nr. 1 åpner for ansvarsbortfall basert på aksept av risiko, og om A må anses å ha akseptert risikoen for den skaden hun ble påført.
- (34) Hvorvidt ansvaret etter § 1-5 nr. 1 kan falle bort fordi skadelidte må anses å ha akseptert risikoen, beror på en tolkning av lovbestemmelsen. Bestemmelsen selv inneholder ikke noe forbehold for dette. Spørsmålet blir da hvilket lys rettspraksis, forarbeidsuttalelser og mer allmenne erstatningsrettslige prinsipper som åpner for aksept av risiko som bortfallsgrunn, kan kaste lys over spørsmålet.
- (35) Det er hensiktsmessig først å se på rettspraksis. Det finnes ikke høyesterettsdommer om spørsmålet knyttet til skadeserstatningsloven § 1-5 nr. 1. Derimot finnes det noen dommer knyttet til NL 6-10-2, som gjaldt inntil skadeserstatningsloven § 1-5 ble vedtatt i 1985. NL 6-10-2 inneholdt et uttrykkelig unntak fra det objektive ansvaret når skadelidte "selv forårsagede" skaden. Bestemmelsen ble etter hvert oppfattet slik at også aksept av risiko kunne føre til bortfall av ansvar – men da snarere som en selvstendig bortfallsgrunn enn som en utvidende tolkning av den uttrykkelige medvirkningsbestemmelsen. Klarest kommer dette til uttrykk i Rt-1988-1272, som også gjaldt en rideulykke: En fjortenårig jente som i et par års tid frivillig hadde hjulpet til i en stall, falt av en hingst som slo seg vrang i følge med en annen hingst. Hun fikk varig skade i den ene underarmen. Her heter det på side 1277:
- "... Dette [det vil si unntaket for skader som skadelidte selv hadde forårsaket] innebærer at ikke bare en forsettlig, men også en uaktsom medvirkning fra skadelidtes side medfører at det objektive ansvar helt bortfaller. Det følger videre av rettspraksis at det objektive ansvar også vil bortfalle i tilfelle hvor skadelidte må anses for å ha akseptert risikoen, jfr. Rt-1957-25."**
- (36) Fordi hun med foreldrenes samtykke hadde jobbet i stallen, ble hun, og de, ansett å ha akseptert "den risiko som ordinært følger med hestestell og ridning". Dette ble imidlertid ikke utslagsgivende i saken, og Høyesterett tok heller ikke stilling til en anførsel om at jenta var blitt utsatt for en ekstraordinær risiko hun ikke kunne anses å ha akseptert, ved at det var to hingster i samme følge. Høyesterett kom nemlig til at det var uaktsomt av

eieren å la to jenter ri sammen på hver sin hingst. Men det ligger vel implisitt i at eieren ble ansett å ha opptrådt uaktsomt, at Høyesterett mente risikoen gikk utover det ordinære, i alle fall for en så ung jente.

- (37) I dommen viste Høyesterett til Rt-1957-25. Den saken gjaldt en fjøsrøker som var blitt skadet av avlsoksen på gården. Høyesterett mente at skaden var utslag av en "regulær og typisk yrkesrisiko som nøye knyttet seg til hans arbeid og som han således måtte være forberedt på å ta".
- (38) Rt-1954-710 gjaldt en lastebileier som ble skadet av en hoppe da han leverte sagflis til et ridehus og skulle strø sagflis i spiltauet til hoppen. Han ble ikke ansett å ha akseptert risikoen for skade fordi "[h]ans befatning med hesten og hesteholdet var for så vidt av tilfeldig art og kan ikke sammenlignes med en arbeiders stilling i en bedrift".
- (39) Den siste dommen som gjerne blir trukket frem som eksempel på aksept av risiko for skade av dyr, er Rt-1966-1485, men her ble eieren frifunnet for ansvar fordi skadelidte "ikke viste den aktsomhet som etter forholdene var nødvendig". Han hadde begitt seg inn i en oksehavn uten å få oksene fjernet først, til tross for advarsler. Dommen viser vel at grensen mellom medvirkning i vanlig forstand og det å utsette seg selv for fare, kan være flytende.
- (40) Rettspraksis om NL 6-10-2 og aksept av risiko er altså nokså sparsom og har kretset om aksept knyttet til yrkesutøvelse og lignende nær tilknytning til dyrene. Sakene er til dels avgjort på annet grunnlag.
- (41) Synspunktet aksept av risiko finnes også i enkelte dommer som ikke gjelder ansvar for skade voldt av dyr, men andre ansvarsgrunnlag. I Rt-2003-1546 – røykedommen – førte et erstatningskrav mot en tobakksprodusent basert på det ulovfestede objektive erstatningsansvaret ikke frem. For perioden etter 1964 la Høyesterett avgjørende vekt på at det forelå alminnelig kunnskap om risikoen ved røyking, og at røyking dermed skjedde for egen risiko, se dommens avsnitt 56. Synspunktet var også fremme i Rt-2009-1237, dommen om nordsjødykkerne, der Høyesterett i avsnitt 63 kom til at risikoen for nordsjødykkerne oversteg det de måtte være forberedt på. Når kravet ikke førte frem, hadde det andre grunner.
- (42) Av dette må man kunne slutte at det nokså allment har vært lagt til grunn i rettspraksis, både ved skade voldt av dyr og ellers, at aksept av risiko fra skadelidtes side kan føre til at skadevolder ikke er ansvarlig.
- (43) At det dreier seg om et synspunkt med generell rekkevidde, har betydning for spørsmålet om ansvar etter skadeserstatningsloven § 1-5 nr. 1 kan falle bort på grunn av aksept av risiko, til tross for ordlyden ikke gjør noe unntak for dette.
- (44) I forarbeidene, Ot.prp. nr. 75 (1983–1984) side 56–57, forutsettes det om gjeldende rett før lovendringen at aksept av risiko kunne medføre at ansvar bortfalt. Dette innebar at ansvaret falt helt bort, uten mulighet for forholdsvis fordeling slik medvirkningsbestemmelsen i skadeserstatningsloven § 5-1, som det ble fremmet forslag om i samme proposisjon, åpner for. Det finnes ingen uttalelser om at den nye bestemmelsen skulle anvendes annerledes – hvilket hadde vært naturlig om det hadde vært meningen. Aksept av risiko ble i denne forbindelse oppfattet som noe annet enn

medvirkningsregelen i NL 6-10-2. Jeg viser til min gjennomgang av rettspraksis. Også i proposisjonen tales det om "reglene" om medvirkning til egen skade og aksept av risiko, ikke om "regelen", se side 56. Man kan altså ikke slutte fra at medvirkningsregelen i NL 6-10-2 ikke ble videreført i skadeserstatningsloven § 1-5 nr. 1, men erstattet av den generelle og mer fleksible medvirkningsregelen i § 5-1, til at heller ikke synspunktet aksept av risiko skulle kunne anvendes lenger. Snarere er det naturlig å forstå det slik at det ikke var meningen å gjøre noen endring på dette punkt.

- (45) Denne konklusjonen støttes av det som skjedde med et forslag om å ta inn en formulering i § 5-1 om at det også skulle regnes som medvirkning dersom skadelidte "selv har brakt seg i en situasjon som han visste eller burde forstå innebar en særlig risiko for skade". I Ot.prp. nr. 75 (1983–1984) side 37 ble dette presentert som en egentlig overflødig presisering av gjeldende rett om medvirkning, og det ble uttalt at det ikke var meningen å gjøre noen endring i gjeldende rett om at ansvar helt kunne bortfalle dersom skadelidte måtte anses å ha avfunnet seg med risikoen. Drøftelsen er ikke helt klar, men ved siden av å vise at det kan være en flytende overgang mellom aksept av risiko og medvirkning, viser den i alle fall at det ikke var tilsiktet å endre gjeldende rett.
- (46) Under stortingsbehandlingen ble formuleringen tatt ut av § 5-1. Begrunnelsen var at den kunne bli forstått som lovfesting av en eldre rettspraksis om "aksept av yrkesrisiko", som komiteen mente neppe var i overensstemmelse med "nåtidens rettsoppfatning", se Innst. O. nr. 92 (1984–1985) side 6. Men det er ikke grunnlag for å oppfatte dette som et ønske om å avskaffe læren om aksept av risiko på generelt grunnlag. I rettspraksis er uttalelsen oppfattet bare som et ønske om en forsiktigere praktisering av læren på yrkesskadenes område. Jeg viser til nordsjødykkerdommen i Rt-2009-1237 avsnitt 64 og mer generelt Hagstrøm og Stenvik, Erstatningsrett side 449–452.
- (47) En uttalelse i proposisjonen på side 10 om at reglene om ansvar for dyr innebærer en viss skjerpelse av erstatningsansvaret, må forstås slik at de tar sikte på andre sider av forslaget. Blant annet ble NL 6-10-2 antatt bare å gjelde de dyreartene som bestemmelsen selv nevnte, ikke for dyr generelt, se proposisjonen side 56–57. Dette ble nå endret.
- (48) A kan altså ikke gis medhold i sin prinsipale anførsel om at det ikke er plass for synspunktet aksept av risiko ved anvendelsen av skadeserstatningsloven § 1-5 nr. 1.
- (49) Det neste spørsmålet blir da hvordan dette synspunktet skal anvendes ved personskader voldt av dyr.
- (50) Et vesentlig hensyn, som har et videre nedslagsfelt enn bare objektive ansvar for dyr, er da etter mitt syn forholdet til medvirkningsregelen i § 5-1. Mens aksept av risiko fører til at det ikke foreligger erstatningsansvar overhodet, fører medvirkning ikke nødvendigvis til bortfall. Det beror på en vurdering i det enkelte tilfellet om medvirkningen skal føre til bortfall eller nedsettelse av erstatningen, eller ikke få følger. Som jeg har vært inne på, er grensen mellom medvirkning og aksept av risiko ikke skarp – aksept av en åpenbar risiko er til dels blitt betraktet som en form for medvirkning. Det tilsier etter min mening stor tilbakeholdenhet med å godta aksept av risiko som bortfallsgrunn ved siden av § 5-1. Det kan altså langt fra være slik at dersom man kjenner til risikoen og skadepotensialet, har man dermed også akseptert enhver skade som aktiviteten kan føre til, uten hensyn til hvor liten risikoen er for denne skaden. Det gir ikke god sammenheng med § 5-1.

- (51) Slik jeg ser det, må også de hensyn som bærer det aktuelle ansvarsgrunnlaget, få betydning for hvilket rom synspunktet aksept av risiko kan få. Jeg viser her til Frøseth, Skadelidtes egeneksponering for risiko i erstatningsretten side 162–163, der det heter at diskusjonene i skandinavisk teori viser at betegnelsen aksept av risiko ofte har vært en merkelapp på resultatet av bredere helhetsvurderinger, og ikke et selvstendig rettslig vurderingstema isolert fra ansvarsvurderingen.
- (52) Gjensidige har anført at begrunnelsen for objektivt ansvar for eiere av dyr ikke står like sterkt i dag som da Christian Den Femtis Norske Lov ble vedtatt i 1687 – den gang gjaldt det å verne tilfeldige tredjepersoner mot de mange nyttedyrene som folk møtte i sin hverdag. Nå kommer folk flest i kontakt med dyr som ledd i fritidsaktiviteter, ofte slik at man frivillig har innlatt seg med dyret. Følgelig burde det være større rom for ansvarsbortfall på grunn av aksept av risiko i dag enn tidligere, hevdes det.
- (53) I proposisjonen der forslaget til § 1-5 ble fremmet, er det ingen egentlig begrunnelse for hvorfor man vil beholde det objektive ansvaret, utover en påpekning av at høringsinstansene støtter dette, se Ot.prp. nr. 75 (1983–1984) side 58. Forarbeidene etterlater samtidig et inntrykk av at det man særlig har hatt i tankene, er skade som forvoldes på utenforstående, ikke på den som selv bruker eller har kontroll på dyret. At den ansvarlige etter bestemmelsen kan være både eieren og innehaveren av dyret, kan også synes å bygge på en slik tankegang.
- (54) Likevel kommer man ikke utenom at lovgiver så sent som i 1985 bevisst valgte å beholde det objektive ansvaret. Med den ordlyden som ble valgt, er det heller ikke mulig å forstå bestemmelsen slik at den inneholder noe unntak fra ansvaret for skade på den som selv bruker eller har kontroll på dyret.
- (55) Jeg kan etter dette ikke se at man kan legge til grunn at det objektive ansvaret bygger på en foreldet tankegang. Det jeg har påpekt, støtter likevel at det fortsatt må være en viss åpning for ansvarsbortfall basert på aksept av risiko.
- (56) Vurderingen av om det foreligger aksept av risiko, må som påpekt bygge på en helhetsvurdering. De forventninger skadelidte med rimelighet kan stille til aktiviteten, må da stå sentralt. I denne sammenheng har det etter mitt syn betydning at ridesentre driver kommersiell virksomhet. Den tradisjonelle tanken bak objektivt erstatningsansvar, nemlig at den som har økonomisk nytte av en virksomhet som innebærer risiko, også er nærmest til å betale for risikoen, gjør seg dermed gjeldende. Rett nok er det i denne saken kundenes risiko det er tale om, ikke om tilfeldige tredjepersoner. For ridesentre er det likevel slik at personskader fremstår som en påregnelig og typisk følge av virksomhet som drives i egen interesse. Dette skiller rideskolevirksomhet fra en hesteeier som låner ut en hest som en vennetjeneste, der det må være større rom for synspunktet aksept av risiko dersom rytteren skulle bli utsatt for en skade.
- (57) Dette leder meg frem til følgende:
- (58) Det er ingen garanti mot at også en søndagstur på en rolig rideskolehest, slik det er tale om her, kan ende i en ulykke, i verste fall til og med dødsulykke. Selv om alle som har noe erfaring med hester må vite det, betyr ikke det at enhver skade dermed må anses akseptert. Det gjelder selv om man frivillig har innlatt seg med dyret.

- (59) De sakkyndige vitnene er alle enige om at rideskolehester skal være spesielt rolige og tolerante overfor ulike ryttere, selv om det finnes en viss forskjell på svært rolige "nybegynnerhester" og hester som mer trenede ryttere finner glede i å bruke. Selv om den som regelmessig tar seg en tur på rideskolehester, før eller siden må regne med å falle av hesten, leder dette, sett fra den enkelte rytters side, som oftest ikke til skader som er så alvorlige at de medfører økonomisk tap.
- (60) Slik jeg ser det, kan risikoen for personskader som fører til økonomisk tap, normalt ikke anses for akseptert sett fra rytterens side. Det må enn mer gjelde for skader som skyldes at rytteren bukket av en rideskolehest. Dette er uønsket adferd hos slike hester.
- (61) For rideskolen må det imidlertid som nevnt anlegges et bredere perspektiv – for rideskolen er personskader som påfører de skadelidte kundene økonomisk tap, innenfor det typiske og påregnelige. Dette tilsier for øvrig også at rideskolen står nærmere til å forsikre seg mot dette enn den enkelte rytter.
- (62) Dette leder frem til at det i praksis er begrenset plass for synspunktet aksept av risiko ved utleie av vanlige rideskolehester.
- (63) Dermed er det ikke sagt at et ridesenter blir fullt ansvarlig for enhver skade en rytter pådrar seg. For det første er det neppe alle rytterskader, heller ikke alle fallskader, som vil ha sin årsak i dyrets adferd eller egenskaper. De kan altså ikke anses som skader som dyret "volder", og faller av den grunn utenfor skadeserstatningsloven § 1-5 nr. 1. For det andre kan det også være at en feil som rytteren ut fra sine forutsetninger burde ha unngått, har fått dyret til å reagere slik at rytteren ble skadet. Da kommer medvirkningsregelen i § 5-1 til anvendelse. Som tidligere nevnt, er imidlertid det ikke problemstillingen i denne sak.
- (64) Videre har vi utleie av hester til aktiviteter som innebærer en særskilt risiko med hensyn til farefrekvens eller skadeomfang. Her er det gjerne tale om erfarne ryttere som kjenner risikofaktorene godt. Da er det nærliggende å anse dem for å ha akseptert en særlig risiko på en slik måte at man er utenfor det som omfattes av den generelle regelen om objektivt ansvar for skade voldt av dyr.
- (65) Slik ligger det imidlertid ikke an i denne saken. Jeg viser til det jeg innledningsvis har sagt om omstendighetene rundt rideturen. Etter mitt syn kan A ikke anses å ha akseptert risikoen for å bli bukket av hesten.
- (66) Anken har etter dette ført frem. A har krevd sine sakskostnader for Høyesterett erstattet, og jeg finner ikke grunnlag for å gjøre unntak fra hovedregelen i tvisteloven § 20-2 om at den som har vunnet saken, har krav på erstatning for sakskostnadene. Det er lagt frem en kostnadsoppgave på 290 707 kroner, som legges til grunn. I tillegg kommer rettsgebyret for anke til Høyesterett på 28 323 kroner. Beløpet blir da totalt 319 030 kroner
- (67) Jeg stemmer etter dette for denne

D O M :

1. Gjensidige Forsikring ASA er erstatningsansvarlig for de personskader A ble påført i ulykken 20. september 2009.

2. I sakskostnader for Høyesterett betaler Gjensidige Forsikring ASA til A 319 030 – trehundreogtrentusenogtretti – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.

- (68) Dommer **Bergh:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (69) Dommer **Arntzen:** Likeså.
- (70) Dommer **Bårdsen:** Likeså.
- (71) Dommer **Tønder:** Likeså.
- (72) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Gjensidige Forsikring ASA er erstatningsansvarlig for de personskader A ble påført i ulykken 20. september 2009.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler Gjensidige Forsikring ASA til A 319 030 – trehundreogtrentusenogtretti – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.

Riktig utskrift bekreftes: